

MasterChef Greece: Ζητήματα φύλου, τάξης και εθνικότητας στο μαγειρικό reality

Σόφη Ανδρίκου Χαριτίδου, Χριστίνα Αντωνιάδου, Ηρώ Μανωλάκογλου

Επιμέλεια κειμένου: Μπέτυ Κακλαμανίδου

Ιούνιος 2023

Το κείμενο εκπονήθηκε στο πλαίσιο του ΕΜΕΚΤ και του μαθήματος επιλογής Σύγχρονος Κινηματογράφος & Τηλεόραση (8ΙΚ2)

Εισαγωγή

Το ελληνικό *MasterChef* παίζεται επί σειρά ετών σε τηλεοπτική ζώνη υψηλής θεαματικότητας και είναι ένα από τα πιο επιτυχημένα reality show¹ της χώρας. Βασισμένο στο βρετανικό φορμά που δημιουργήθηκε από τον Franc Roddam με παραγωγό το BBC το 1990 (BBC 2018), οι διαγωνιζόμενες/οι καλούνται να ανταπεξέλθουν σε ποικίλες δοκιμασίες για την ανάδειξη της/του *MasterChef*, που συνοδεύεται από σεβαστό χρηματικό έπαθλο. Εστιάζοντας στην εν εξελίξει έβδομη σεζόν (2023), το παρόν κείμενο συζητά τη διαμεσολάβηση ζητημάτων φύλου, τάξης και εθνικότητας στο reality, με σκοπό μια αρχική προσέγγιση των θεμάτων που επικρατούν και αναπαράγονται στην reality ελληνική τηλεόραση. Πριν περάσουμε στη συζήτηση, θα ξεκινήσουμε με μία σύντομη περιγραφή του *MasterChef Greece*.

Ο πρώτος κύκλος προβλήθηκε το 2010 από το MEGA Channel με παρουσιάστρια την Ευγενία Μανωλίδου και κριτική επιτροπή τους σεφ Γιάννη Λουκάκο, Λευτέρη Λαζάρου και Δημήτρη Σκαρμούτσο. Πρώτος νικητής ήταν ο Άκης Πετρετζίκης, ο οποίος σήμερα θεωρείται ένας από τους πιο επιτυχημένους σεφ στην Ελλάδα. Ο δεύτερος κύκλος με την ίδια κριτική επιτροπή και παρουσιάστρια τη Μαίρη Συνατσάκη δεν ολοκληρώθηκε λόγω οικονομικών κωλυμάτων του καναλιού, αφήνοντας μετέωρο τον τελικό. Μεταξύ των δύο κύκλων παρεμβλήθηκε και το *MasterChef Junior*, μια παραλλαγή του διαγωνισμού για παιδιά με την ίδια κριτική επιτροπή και παρουσιάστρια τη Μαρία Μπεκατώρου.

Τα δικαιώματα της εκπομπής αποκτήθηκαν αργότερα από το Star Channel, το οποίο επανακυκλοφόρησε το reality το 2017. Η νέα κριτική επιτροπή αποτελούνταν από τους σεφ Δημήτρη Σκαρμούτσο, Πάνο Ιωαννίδη, και Σωτήρη Κοντιζά. Η καινούρια έκδοση δεν είχε παρουσιάστρια, ακολουθώντας το πρότυπο των *MasterChef* του εξωτερικού. Έτσι, ο ρόλος των κριτών διευρύνθηκε και οι ίδιοι μετατράπηκαν σε τηλεοπτικές διασημότητες. Νικητής του νέου κύκλου στο Star Channel ήταν ο Λάμπρος Βακιάρος. Στον δεύτερο κύκλο, ο Λεωνίδας Κουτσόπουλος αντικατέστησε τον Δημήτρη Σκαρμούτσο και έκτοτε η κριτική επιτροπή παραμένει ίδια με το show να επενδύει στις προσωπικότητες των σεφ, φτιάχνοντας σποτ προώθησης για την προσωπική τους ζωή

---

¹ Στην ελληνική βιβλιογραφία δεν εντοπίστηκε η απόδοση του όρου reality show, ο οποίος απαντάται συνήθως όπως στην αγγλική ή αποδίδεται με ελληνικούς χαρακτήρες ως «ριάλτι».

(STAR 2018). Νικητής στον δεύτερο κύκλο αναδείχθηκε ο Τιμολέων Διαμαντής, στον τρίτο ο Μανώλης Σαρρής και στον τέταρτο ο Σταύρος Βαρθαλίτης. Σημαντική αλλαγή ήταν η πρώτη ελληνίδα MasterChef Μαργαρίτα Νικολαΐδη στον πέμπτο κύκλο με τον Παναγιώτη Κουμουνδούρο να τη διαδέχεται στον έκτο. Όπως και το MEGA, έτσι και το Star πρόβαλε το 2018 το *Masterchef Junior* με κριτική επιτροπή την Ελένη Ψυχούλη, τη Μάγκυ Ταμπακάκη και τον Μανώλη Παπουτσάκη.

Στην έβδομη σεζόν (2023), η εκπομπή προβάλλεται κάθε Δευτέρα, Τρίτη, Πέμπτη και Παρασκευή στις 21:00. Κάθε Δευτέρα, οι παίκτριες/ες καλούνται να αντιμετωπίσουν ένα τεστ δημιουργικότητας ή ένα mystery box, δηλαδή ένα κουτί με μυστικά υλικά. Την Τρίτη, οι τρεις παίκτριες/ες με τη χαμηλότερη επίδοση μαγειρεύουν για την παραμονή τους στο παιχνίδι. Μια φετινή καινοτομία ήταν ότι η/ο διαγωνιζόμενη/διαγωνιζόμενος με τη χειρότερη προσπάθεια οδηγούνται σε μαγειρική μονομαχία με παίκτριες/ες από προηγούμενες σεζόν και είτε κέρδιζε την παραμονή του στο παιχνίδι, είτε τη θέση έπαιρνε η/ο «εισβολέας». Κάθε Πέμπτη μεταδίδεται η ομαδική δοκιμασία και την Παρασκευή ανακοινώνεται η νικήτρια ομάδα. Η χαμένη ομάδα περνά σε ψηφοφορία και οι παίκτριες/ες με τις περισσότερες ψήφους μαγειρεύουν εκ νέου. Μία ή ένας αποχωρεί. Τέλος, κάθε Κυριακή προβάλλεται ένα masterclass, στο οποίο οι τρεις κριτές ή/και άλλες/οι σεφ παραδίδουν μαγειρικά μαθήματα.

Το *MasterChef* ακολουθεί, επίσης, τις επιταγές της ψηφιακής εποχής. Έτσι παράγει περιεχόμενο αποκλειστικά ή/και διαμοιράζει τα επεισόδια σε πλατφόρμες κοινωνικών δικτύων, όπως το Twitter, το TikTok, το Instagram και το YouTube. Η διαμεσική διασπορά του reality ενισχύει τη δέσμευση του κοινού, αποτελώντας ένα σημαντικό κριτήριο της επιτυχίας του (Edwards 2013, 17-46), γιατί οι πλατφόρμες συνεπικουρούν στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης για τις/τους διαγωνιζόμενες/ους (Wohn & Na 2011). Συγκεκριμένα, μέσω του Twitter, ο κόσμος συμμετέχει σε συζητήσεις, εκφράζει τα συναισθήματά του και σχηματίζει κοινότητες γύρω από τα αγαπημένα του πρόσωπα ή στιγμιότυπα. Η άμεση φύση του Twitter διευκολύνει την ταχεία διάδοση απόψεων και ενισχύει τον δημόσιο λόγο, επηρεάζοντας τον τρόπο με τον οποίο το κοινό αξιολογεί τις/τους παίκτριες/ες και τους κριτές. Σχόλια που αφορούν το ταλέντο τους, τις στρατηγικές που χρησιμοποιούν για να προχωρήσουν στον διαγωνισμό, αλλά ακόμη και το προσωπικό τους στυλ είναι πολύ συνηθισμένα στην πλατφόρμα ταυτόχρονα με τη μετάδοση των επεισοδίων. Στο Instagram, το TikTok και το YouTube το κοινό δεν έχει τόσο ενεργή συμμετοχή. Ωστόσο, χάρη στα βίντεο μικρής διάρκειας και σε φωτογραφίες των προσώπων του reality δημιουργείται μια επιπλέον αίσθηση οικειότητας.

Φύλο

Σύμφωνα με στοιχεία του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την ισότητα των φύλων, το 2022 η Ελλάδα έλαβε βαθμολογία 53,4 στα 100, τερματίζοντας τελευταία στον δείκτη ισότητας φύλων στην ΕΕ (Gender Equality Index 2022). Η ανισότητα των φύλων στη χώρα μας είναι μια πραγματικότητα τόσο στην κοινωνική, όσο και στην επαγγελματική σφαίρα που τα μέσα γενικά και τα reality εν προκειμένω συντηρούν ή/και προωθούν. Σε έναν τηλεοπτικό διαγωνισμό μαγειρικής, η έμφυλη ανισότητα γίνεται εντονότερα

αντιληπτή. Ενώ οι γυναίκες είναι ταυτισμένες με τη μαγειρική στον οικιακό χώρο, απουσιάζουν από τις επαγγελματικές κουζίνες. Αυτή η παραδοξότητα εξηγείται αν μελετήσει κανείς την ιστορία της γαστρονομίας και της πορείας του επαγγέλματος.

Η καθιέρωση του επαγγέλματος του σεφ αποδίδεται στον Marie Antoine Careme (1784-1833), ο οποίος διαμόρφωσε τη γαστρονομική κουλτούρα όπως την γνωρίζουμε σήμερα, και σχεδίασε τη στολή που φορούν οι σεφ (Ferguson 2003). Ο επίσης Γάλλος Georges Auguste Escoffier (1846-1935) εφάρμοσε στις κουζίνες εφαρμόζοντας μια στρατιωτική ιεραρχία, τη λεγόμενη «μπριγάδα», τακτική που ισχύει μέχρι σήμερα (Ferguson 2004). Οι γυναίκες, αποκλεισμένες στην οικιακή σφαίρα, άργησαν να μπουν στις επαγγελματικές κουζίνες, οι οποίες διαμορφώθηκαν εξ ολοκλήρου από άνδρες. Η υποτίμησή τους, η κουλτούρα του σεξισμού και της παρενόχλησης δυσκόλευαν ακόμη περισσότερο την ένταξή τους σε αυτές. Επιπλέον, η μητρότητα σε συνδυασμό με τα εξαντλητικά ωράρια των εστιατορίων αποτελούν έναν ακόμη λόγο της γυναικείας απουσίας από τις κουζίνες. Ακόμη και όσες κατάφεραν να ανελιχθούν και να παραμείνουν στο επάγγελμα αναγκάστηκαν να προσαρμοστούν σε ένα φαλλοκρατικό περιβάλλον με χαμηλότερες αποδοχές και περισσότερες αρμοδιότητες σε σχέση με τους άνδρες συναδέλφους τους.

Τι συμβαίνει, όμως, σε ένα τηλεοπτικό πρόγραμμα; Σύμφωνα με τον Rob Gray (2010, 11-32), οι τηλεοπτικές εκπομπές reality, όπως το *The Apprentice* (NBC 2004-2017), συχνά ενισχύουν τα στερεότυπα των φύλων και αναπαράγουν την ιδέα ότι οι γυναίκες είναι κατώτερες από τους άνδρες στον χώρο εργασίας. Από την άλλη πλευρά, η Rosalind Gill (2007, 147-166) υποστηρίζει ότι τα τηλεοπτικά reality ενισχύουν την ιδέα ότι ο φεμινισμός δεν είναι πλέον απαραίτητος επειδή οι γυναίκες έχουν επιτύχει την ισότητα. Το ελληνικό *MasterChef* δεν αποτελεί εξαίρεση. Αρχικά, η κριτική επιτροπή απαρτίζεται εξ ολοκλήρου από άνδρες που παρουσιάζονται ως αυθεντίες στον τομέα της μαγειρικής. Να σημειωθεί ότι στο *Junior Masterchef* του Star, η κριτική επιτροπή απαρτιζόταν από δύο γυναίκες και έναν άνδρα. Ωστόσο, δεν είναι τυχαία η επιλογή δύο γυναικών στον παιδικό διαγωνισμό, γιατί απλώς ενισχύει την άποψη ότι οι άνδρες είναι ιδανικότεροι κριτές και πιο «επαγγελματίες», σε αντίθεση με τις γυναίκες που υπερτερούν μόνο όταν πρόκειται να κρίνουν παιδιά, καθώς απεικονίζονται ως μητρικές φιγούρες. Η ίδια ανισότητα αφορά και τις/τους καλεσμένες/ους κριτές που έρχονται στο παιχνίδι. Συνολικά, (μέχρι την ολοκλήρωση του άρθρου στις αρχές Ιουνίου 2023) στο ελληνικό *MasterChef* έχουν προσκληθεί 28 κριτές εκ των οποίων οι 22 είναι άνδρες και οι 6 είναι γυναίκες, επισφραγίζοντας για ακόμη μια φορά την υπο-εκπροσώπηση των γυναικών σεφ/κριτών.

Η κατανομή κατά φύλο των διαγωνιζομένων στο *MasterChef* διαφέρει από κύκλο σε κύκλο (βλ. Παράρτημα, Πίνακα 2). Στον πρώτο κύκλο (MEGA 2010), οι άνδρες αποτελούσαν το 60% και οι γυναίκες το 40%. Στον δεύτερο κύκλο (MEGA 2012), οι άνδρες αύξησαν το ποσοστό στους στο 70,8% με τις γυναίκες να καταλαμβάνουν το 29,2%. Από το 2017 έως το 2023 (Star) η ανδρική συμμετοχή κυμάνθηκα από 57% έως 75%. Συνολικά, οι παίκτες υπερτερούν αριθμητικά, αντιπροσωπεύοντας κατά μέσο όρο το 66,5% όλων των διαγωνιζόμενων, ενώ οι παίκτριες το 33,5%. Αυτή η έμφυλη

ανισορροπία εγείρει ερωτήματα σχετικά με τους παράγοντες (κοινωνικούς, πολιτισμικούς, τηλεοπτικούς) που θα πρέπει να μελετηθούν.

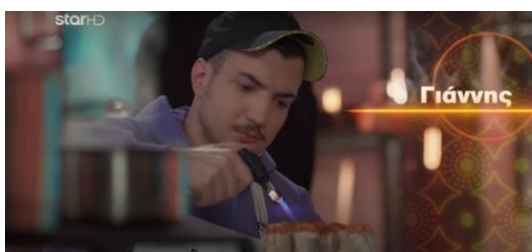
Οι ρόλοι και οι αναπαραστάσεις των φύλων στα μέσα ενημέρωσης έχουν μελετηθεί και συζητηθεί ευρέως στην ακαδημαϊκή βιβλιογραφία (βλ. Segal & Demos 2019 και Ross 2013). Στην περίπτωση του *MasterChef Greece*, οι γυναίκες συχνά απεικονίζονται να κάνουν «ελαφριά δουλειά» στην κουζίνα, ενώ οι άνδρες περισσότερο απαιτητικές σωματικά εργασίες (Herkes & Redden 2017, 131-135). Αυτό γίνεται εμφανές ήδη από τους τίτλους αρχής, όπου οι γυναίκες στολίζουν γλυκά, κοσκινίζουν ζάχαρη άχνη και περπατούν ανέμελα με ένα πιάτο στο χέρι. Αντίθετα, οι άνδρες σηκώνουν εργαλεία, κόβουν κρέας, ψήνουν στη σχάρα και χρησιμοποιούν φλόγιστρο. Αυτή η απεικόνιση ισχυροποιεί τα παραδοσιακά στερεότυπα φύλου, όπου οι γυναίκες αναμένεται να κάνουν δευτερεύουσες εργασίες. Αν και είναι πιθανό τα καθήκοντα που ανατέθηκαν στις/ους παίκτριες/ες σε να βασίζονταν στις δεξιότητές τους και όχι στο φύλο τους, το συνολικό μοτίβο των εργασιών μαρτυρά μια συντηρητική προσέγγιση. Τα παρακάτω καρτέ που είναι τοποθετημένα σε αντίστιξη υποδηλώνουν ότι οι άνδρες στο *MasterChef* παρουσιάζονται περισσότερο επαγγελματίες και πιο εξειδικευμένοι από τις γυναίκες. Για παράδειγμα, ο Αλέξανδρος εμφανίζεται εμφανώς προσηλωμένος να χρησιμοποιεί την τσιμπίδα για να στολίσει το πιάτο, όπως γίνεται στο fine dining, ενώ η Στέλλα εμφανίζεται να ελέγχει με χάρη το ψήσιμο, κάτι που θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μια πιο πρόχειρη ή/και οικιακή δουλειά.

Εικ.1. Ο Αλέξανδρος χρησιμοποιεί την τσιμπίδα.

Εικ.2. Η Στέλλα ελέγχει το ψήσιμο των σου.

Εικ.3. Ο Γιάννης χρησιμοποιεί το φλόγιστρο.

Εικ.4. Η Γιώτα περπατά ανέμελα.

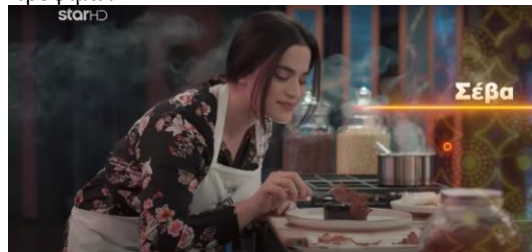
Εικ.5. Ο Έλσον-Γιάννης ψήνει κρέατα.

Εικ.6. Η Δώρα διαλέγει υλικά από την αποθήκη τροφίμων.

Εικ.7. Ο Θόδωρος τεμαχίζει κρέατα.

Εικ.8. Η Σέβα διακοσμεί ένα γλυκό.

Εικ.9. Ο Νίκος Τρ. εφαρμόζει την τεχνική «φλαμπέ».

Εικ.10. Η Polina κοσκινίζει άχνη ζάχαρη.

Οι διαγωνιζόμενες στον έβδομο κύκλο του *MasterChef* έχουν κατηγορήσει ευθέως τους συμπαίκτες τους για σεξιστική συμπεριφορά. Συγκεκριμένα, η Polina Vetchynova στο επεισόδιο 18 αναφέρει για τον συμπαίκτη της, Ηλία Κιαζόλι, ότι «δεν θέλει γυναίκες στην ομάδα του γιατί είναι σεξιστής». Μάλιστα, μεταφέρει μερικά σχόλιά του, όπως «τα κορίτσια δεν πρέπει να βρίζουν, να καπνίζουν...». Μια ακόμη παίκτρια, η Στέλλα Κατσέ, σε προσωπική της συνέντευξη (cue) δήλωσε για το ίδιο άτομο ότι «ανήκει στην πλειοψηφία των μαγείρων που θεωρούν ότι οι γυναίκες δεν έχουν θέση στην κουζίνα». Η Στέλλα είχε κατηγορήσει και έναν ακόμη συμπαίκτη της, τον Παύλο Λούλη, για σεξισμό και μισογυνισμό («Σαφώς και υπάρχουν σεξιστικά σχόλια μέσα στο σπίτι. Ο Παύλος είναι σεξιστής και μισογύνης»). Αυτά τα σχόλια αντικατοπτρίζουν το ευρύτερο ζήτημα της ανισότητας που υφίστανται οι γυναίκες μέσα και έξω από τις κουζίνες στην πραγματική ζωή, αλλά και στο πλαίσιο ενός τηλεοπτικού reality διαγωνισμού. Η δημόσια, όμως, τοποθέτηση και η ανάδειξη τέτοιων ζητημάτων αποτελεί μια ευκαιρία να φωτιστούν οι γκρίζες ζώνες του σεξισμού και της υποτίμησης που βιώνουν οι γυναίκες στον χώρο της επαγγελματικής κουζίνας.

Σύμφωνα με την Ivonne Martinez-Sheperd (2006, 36-47), τα reality συχνά αναπαριστούν τις γυναίκες ως παθητικές και συναισθηματικές και τους άντρες ως

ενεργούς και λογικούς. Ομοίως, η Sarah Banet-Weiser (2012, 129-135) υποστηρίζει ότι συχνά ενισχύουν την ιδέα ότι η αξία των γυναικών βασίζεται στην εμφάνιση και τη σεξουαλική τους επιθυμία. Στον 7ο κύκλο του *Masterchef* γίνονται πολύ συχνά σχόλια για την εξωτερική εμφάνιση της διαγωνιζόμενης Μαρίας Μπέη από τις/τους παίκτριες/ες, αλλά και από τους τρεις κριτές. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

«Δεν μπορώ να βλέπω άλλο αυτές τις βλεφαρίδες» (Άγγελος Τσιγκάκος)

«Μαρία έχεις βαφτεί λιγότερο σήμερα; είσαι πολύ πιο όμορφη» (Κοντιζάς)

«Άβαφη είσαι πολύ πιο όμορφη και δεν έχεις βάλει κουρτίνες στα μάτια» (Κουτσόπουλος).

Μάλιστα, η ίδια παίκτρια όταν μπήκε στο παιχνίδι αντιμετωπίστηκε με δυσπιστία ακόμη και από συμπαίκτριες που νωρίτερα είχαν κατηγορήσει τους άνδρες για σεξιστική συμπεριφορά. Με τον ίδιο τρόπο αντιμετωπίστηκε και η Μαρία Λαζαρίδου κατά την είσοδό της στον διαγωνισμό. Η Polina δήλωσε, για παράδειγμα: «Η Μαρία Λ. δεν μου λέει τίποτα. Γενικά δεν μου αρέσουν οι γυναίκες. Μπορεί να είναι καλή, αλλά δεν θέλω όμορφη γυναίκα στο σπίτι». Η στάση κάποιων παικτριών αποδεικνύει ότι ο μισογυνισμός είναι μια εσωτερικευμένη διαδικασία από την οποία δύσκολα ξεφεύγει το άτομο (Downing 2018, 3-20). Το *MasterChef Greece* έκανε, ωστόσο, προσπάθειες να αμφισβητήσει τα στερεότυπα φύλου. Ο 7ος κύκλος περιλαμβάνει μια γκάμα διαγωνιζομένων, γυναικών από διαφορετικά υπόβαθρα και ενός διεμφυλικού ατόμου². Επιπρόσθετα, στο επεισόδιο 39 ο παίκτης/εισβολέας Γιώργος Πορφύρης προέβη σε ένα «φεμινιστικό» ξέσπασμα, ορμώμενος από την αρνητική αντιμετώπιση προς τη συμπαίκτρια του Σέβα.

Οι άντρες στον μικρόκοσμο εδώ μέσα κρίνονται, γιατί δεν θέλουν να πιστέψουν ότι υπάρχουν γυναίκες που θέλουν να πετύχουν και κανείς δεν θα τους εγκλωβίσει. Πάντα θα υπάρχουν αυτοί οι άντρες που θα τις εγκλωβίσουν, μιλάμε για τύπους όπως ο Δημήτρης, ο Παύλος, ο Αλέξανδρος που δεν θέλουν να καταλάβουν πως οι γυναίκες που μεγαλώνουν σε μια μοντέρνα Ελλάδα, είναι οι μάνες των παιδιών μας, είναι εκείνες που θα εκσυγχρονίσουν την κοινωνία, δεν καταλαβαίνουν ότι οι γυναίκες δε θα κάτσουν στο σπίτι. Εμείς θα πρέπει να στηρίζουμε τις γυναίκες θα τους δίνουμε τη δύναμη για να ανθίσουν κι όχι να τις ξεριζώσουμε.

Τα λόγια του Πορφύρη αποτελούν κομμάτι των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες σε ανδροκρατούμενα περιβάλλοντα και υπογραμμίζουν τη σημασία της αμφισβήτησης αυτών των πατριαρχικών αντιλήψεων και της καλλιέργειας ενός περιβάλλοντος που θα ενθαρρύνει τις ίσες ευκαιρίες και τη γυναικεία χειραφέτηση. Αναδεικνύοντας την ανάγκη υποστήριξης των γυναικών στις επιδιώξεις τους, ο

---

² Έχουν προηγηθεί οι περιπτώσεις της Καίτης Γκραμμά, της Έβελιν Κλεάνθους και της Ελένης Γιάλη που συμμετείχαν στις ακροάσεις του *Greece's Next Top Model*.

Πορφύρης τονίζει τη σημασία της άρσης των φραγμών λόγω φύλου και της ένταξης σε γαστρονομικά και ευρύτερα κοινωνικά πλαίσια.

Τάξη

Πέρα από τις έμφυλες διακρίσεις στο *Masterchef*, το ίδιο το φορμά του παιχνιδιού παρουσιάζει στοιχεία ταξικής διαστρωμάτωσης. Άλλωστε, όπως υπογραμμίζουν οι Beverly Skeggs και Helen Wood (2011 σ. 1), όλες οι αναπαραστάσεις αφορούν λίγο ή πολύ πάντα την τάξη. Ο όρος «τάξη» αναφέρεται σε ομάδες που διαφέρουν η μία από την άλλη συνιστώντας μια συνεκτική δομή ατόμων που έχουν το αίσθημα του «ανήκειν», τη λεγόμενη «ταξική συνείδηση» (Ossowski 1984, 188). Υπό το πρίσμα της μαρξιστικής σκέψη³, οι τάξεις διακρίνονται σε κεφαλαιοκράτες (αστική τάξη) που κατέχουν τα μέσα παραγωγής και στο προλεταριάτο (εργατική τάξη) που πουλά την εργασία του έναντι ενός μισθού (Marx 1867). Η σχέση τους βασίζεται στην εκμετάλλευση και τα συμφέροντά τους συγκρούονται πάντα. Με βάση τον Karl Marx, ο Max Weber πρόσθεσε και επιπλέον παραμέτρους στην ταξική διάκριση, όπως η οικογένεια, το επάγγελμα, το κοινωνικό στάτους, κ.ο.κ. (Weber 2001).

Εφαρμόζοντας την ταξική αναλογία στην περίπτωση του *Masterchef*, μπορούμε να εντοπίσουμε την παρακάτω διαστρωμάτωση με κριτήριο τη μαγειρική κατάρτιση, τη γνώση και την εμπειρία. Οι τρεις κριτές, μαζί με τις/τους καλεσμένες/ους, αντιπροσωπεύουν την «ανώτερη τάξη», μια γαστρονομική ελίτ. Αντιμετωπίζονται ως μαγειρικές αυθεντίες και διαθέτουν τόση εξουσία ώστε να καθορίζουν την παραμονή ή όχι των παικτριών/ών στον διαγωνισμό. Στον πρώτο κύκλο του *MasterChef* στο Star (2017), ακούμε τον Πάνο Ιωαννίδη να λέει: «Είχα την τύχη να εργαστώ σε βραβευμένα εστιατόρια στο Μιλάνο, στη Σαρδηνία, στη Λίμνη του Κόμο δίπλα σε διακεκριμένους ιταλούς σεφ με αστέρια Michelin». Αναφέρει, επίσης, ότι έχει εργαστεί στη βασιλική πρεσβεία της Δανίας και έχει μαγειρέψει σε επίσημα δείπνα για πολιτικούς αρχηγούς κρατών και επιχειρηματίες. Μάλιστα, ενημερώνει ότι πιάτα του έχουν δοκιμάσει ο βασιλιάς της Ολλανδίας, ο πρίγκιπας Αλβέρτος του Μονακό, ο πρίγκιπας Egon von Fürstenberg και άλλοι. Στο ίδιο ύφος, ο Σωτήρης Κοντιζάς μοιράζεται τη δική του ιστορία: «Αποφάσισα να αναμετρηθώ με τον εαυτό μου και τις δυνάμεις μου σε πολύ καλά εστιατόρια στην Ευρώπη. Τελικός μου προορισμός το Λονδίνο, όπου και κατάφερα να μπω σε μια από τις πιο δύσκολες κουζίνες και ένα από τα καλύτερα εστιατόρια παγκοσμίως με δυο αστέρια Michelin». Οι κριτές φέρουν μαζί τους στον κόσμο του *MasterChef* την απαραίτητη αίγλη που συνοδεύει το γαστρονομικό τους status ή κατά τον Pierre Bourdieu (2015) το «συμβολικό τους κεφάλαιο», δηλαδή το γόητρο που τους προσδίδει η πορεία και η εμπειρία τους ως σεφ. Η πολυετής θητεία τους σε εστιατόρια με αστέρια Michelin στο εξωτερικό και οι αποδέκτες των πιάτων τους αυτόματα νομιμοποιούν τη θέση τους στο show. Είναι διακεκριμένοι επαγγελματίες του χώρου και η παρουσία τους επικυρώνει την ποιότητα και το επίπεδο του διαγωνισμού και ταυτόχρονα τους διαχωρίζει από τις/τους παίκτριες/ες.

---

³ Ο ίδιος ο Μαρξ δεν έχει δώσει ποτέ σαφή ορισμό της τάξης (βλ. Γκέρβιτς, 2000 και De Ste. Croix, 1984).

Οι διαγωνιζόμενες/οι εκπροσωπούν τρόπον τινά μια «κατώτερη τάξη», που επιδιώκει την ανέλιξη, με στόχο αφενός το χρηματικό έπαθλο των πενήντα χιλιάδων ευρώ και αφετέρου τον τίτλο της/του Masterchef. Στην προεμιέρα της σεζόν, ο Πάνος Ιωαννίδης, απευθυνόμενος στις/στους διαγωνιζόμενες/ους, λέει: «Στο Masterchef τι ψάχνουμε; Αυτόν που θα ονειρευτεί πραγματικά τον τίτλο, το έπαθλο και τα 50.000 ευρώ.». Κατά τη διάρκεια της σεζόν, οι κριτές υπενθυμίζουν συχνά στις/ους παίκτριες/ες το μεγάλο έπαθλο, ρωτώντας επανειλημμένα αν τα πιάτα που έχουν φτιάξει και κατ' επέκταση αν οι ίδιες/οι αξίζουν να διαγωνίζονται για τον τίτλο. Ως εκ τούτου, το χρηματικό έπαθλο σε συνδυασμό με το status του τίτλου «MasterChef» συνιστούν τη μετουσίωση του ονείρου για κοινωνική ανέλιξη, εξασφαλίζοντας στη νικήτρια ή τον νικητή την άνοδο στην ταξική κλίμακα. Άλλωστε, η έννοια του «Master» έχει παραδοσιακά συνδεθεί με την τεχνογνωσία, την εμπειρία και την τελειότητα, εξασφαλίζοντας κύρος, αναγνώριση και φήμη (Helmes-Hayes & Santoro 2017) .

Υπάρχουν φυσικά και επιμέρους διαστρωματώσεις στην ομάδα των παικτριών/ών, που βασίζονται στην εκπαίδευση και την εμπειρία τους. Άρα, πέρα από την ανώτερη τάξη που εκπροσωπούν οι κριτές, η κατώτερη τάξη των διαγωνιζομένων χωρίζεται σε δύο υπο-ομάδες, αυτή των επαγγελματιών και αυτή των ερασιτεχνών, με την πρώτη υπο-ομάδα να υπερέχει «ταξικά» από τη δεύτερη. Διατρέχοντας τη λίστα των συμμετεχουσών/όντων παρατηρούμε ότι από τις/τους 24 συνολικά παίκτριες/ες, οι 17 είναι επαγγελματίες (70,8%) ή έχουν σχετική εμπειρία στις κουζίνες, ενώ οι επτά υπόλοιπες/οι (29,2%) αυτοπροσδιορίζονται ως ερασιτέχνες. Η σημαντική ποσοστιαία διαφορά υποδηλώνει ότι παρά το γεγονός ότι η παραγωγή δέχεται αιτήσεις συμμετοχής χωρίς κριτήρια επαγγελματικής εμπειρίας, τελικά προκρίνονται οι επαγγελματίες. Ενώ ο τηλεοπτικός διαγωνισμός στοχεύει στη συμπερίληψη και στην ανάδειξη ταλέντων χωρίς σχετική εκπαίδευση ή εμπειρία, γεγονός παραμένει ότι οι επαγγελματίες είναι που προχωρούν στα τελικά στάδια. Συνεπώς, οι προκλήσεις και το επίπεδο του διαγωνισμού ευνοούν όσες και όσους έχουν γαστρονομική κατάρτιση και σχετική εμπειρία. Αν και ο αριθμός των επαγγελματιών και των ερασιτεχνών διαφέρει από κύκλο σε κύκλο, μέχρι σήμερα, καμία και κανένας ερασιτέχνης δεν έφτασε στον τελικό του μαγειρικού διαγωνισμού. Οι επαγγελματίες διαθέτουν a priori πλεονέκτημα, λόγω των εξειδικευμένων γνώσεων και δεξιοτήτων τους, κουβαλώντας και εκείνοι ένα συμβολικό κεφάλαιο που τους τοποθετεί σε θέση ισχύος.

Σε αρκετές περιπτώσεις κατά τη διάρκεια του έβδομου κύκλου του *MasterChef*, υπήρξαν περιστατικά στις ομαδικές δοκιμασίες, όπου οι ερασιτέχνες Νίκος Κοντός (Μότο), Σέβα, Σταύρος και η Polina (με ειδίκευση κυρίως στη ζαχαροπλαστική) ακολουθούσαν εντολές επαγγελματιών συμπαικτριών και συμπαικτών τους, χωρίς να τους δίνεται ουσιαστικά ο χώρος για αυτενέργεια. Επιπλέον, αρκετές και αρκετοί επαγγελματίες χρησιμοποιούσαν υποτιμητική γλώσσα προς τις/τους ερασιτέχνες, κυρίως ως προς τις γυναίκες ερασιτέχνες, επικυρώνοντας την ύπαρξη σχέσεων εξουσίας ανάμεσα στις δύο υπο-ομάδες. Υποτιμητικοί όροι όπως «παιδάκια» και «ανάξιοι» αντικατοπτρίζουν όχι μόνο μια προσπάθεια εξευτελισμού και υπονόμησης των ερασιτεχνών, αλλά μια γενικότερη στάση απαξίωσης των μη επαγγελματιών ή των

ατόμων που δεν διαθέτουν μαγειρικά πτυχία. Εξάλλου, κατά τον Gerhard Lenski (1954) και τον Leonard Reisman (1954), η μόρφωση αποτελεί βασικό κριτήριο της κοινωνικής θέσης ενός ατόμου. Έτσι, και σε αυτή την περίπτωση, όσες και όσοι δεν σπούδασαν εκπίπτουν αναπόφευκτα σε χαμηλότερα ταξικά κλιμάκια.

Το περιστατικό που εκτυλίχθηκε στο επεισόδιο 69 ανάμεσα στους παίκτες Ηλία και Νίκο Τρ. ενόψει μιας ψηφοφορίας αναδεικνύει τις διαφοροποιήσεις των δύο υποομάδων. Ενώ η διαδικασία εξελισσόταν, όταν ήρθε η σειρά του Ηλία να ψηφίσει άτομα της ομάδας του, ο Νίκος Τρ. άσκησε κριτική από τον εξώστη σχετικά με την επιλογή του πρώτου. Τότε ο Ηλίας του απάντησε θυμωμένα «Εσύ ποιος είσαι καταρχάς; Πες μου ένα πράγμα. Πώς σε λένε; Πες μου ποιος είσαι. Εσύ τι είσαι; Κριτικός; Κρίνεις εμένα από εκεί πάνω; Ποιος είναι ο ρόλος σου εδώ μέσα για να κρίνεις εσύ εμένα;». Όταν ένας παίκτης υπερβαίνει το οριοθετημένο πεδίο δράσης του και συμπεριφέρεται ανάρμοστα ως προς την ταξική του ταυτότητα, προκαλεί έντονες αντιδράσεις. Στην προκειμένη περίπτωση, ο Ηλίας αντέδρασε όταν θεώρησε ότι ο συμπαίκτης του δεν υπάκουσε στις ταξικές νόρμες και προσπάθησε να τον συνεντρίψει επαναφέροντας τον στην πραγματικότητα «ένας παίκτης παρέμεινε». Ο Ηλίας δήλωσε για το περιστατικό στην προσωπική του συνέντευξη: «Φορτώνω πάρα πολύ με τον Τράκα, γιατί σήμερα μας έχει ζαλίσει τα παπ... όλη μέρα! Έχει κερδίσει τις 13.000 ευρώ, μας το λέει καθημερινά και μας το παίζει παντογνώστης. Παρόλα αυτά δεν είναι έτσι ακριβώς και δεν σημαίνει ότι είναι καλύτερος μάγειρας από εμάς ή πρέπει να εκφέρει άποψη πάνω σε αυτό που κάνω εγώ». Το ποσό που κέρδισε ο Νίκος Τρ. προέρχεται από τη νίκη του Silver Award (10.000€) και τριών τεστ δημιουργικότητας (1.000€ έκαστο). Από τα λεγόμενα του Ηλία, φαίνεται ότι ο Νίκος Τρ. συμπεριφέρεται με έπαρση λόγω των πολλών βραβείων. Με άλλα λόγια, ο Ηλίας μαρτυρά ότι λόγω της συσσώρευσης του «κεφαλαίου», ο Νίκος Τρ. φαινομενικά σκαρφάλωσε στην ταξική κλίμακα και αισθάνεται ότι υπερέχει των υπολοίπων.

Εθνικότητα

Στον έβδομο κύκλο του *MasterChef*, συστήθηκε στο κοινό η Polina Vetchynova, μια μετανάστρια διαγωνιζόμενη από την Ουκρανία. Αυτή η συμπερίληψη διαγωνιζόμενων από διαφορετικά υπόβαθρα έχει παρατηρηθεί και σε προηγούμενους κύκλους. Για παράδειγμα, στον τρίτο κύκλο, ο Zahir Yavari, ένας Αφγανός μετανάστης, μοιράστηκε επίσης την ιστορία της ζωής του με τους κριτές και το κοινό. Το reality, όπως σημειώνει η Banet-Weiser (2014, 129-135), συχνά ενισχύει τα στερεότυπα των μεταναστριών/ών απεικονίζοντας τους ως εξωτικούς, ξένους και διαφορετικούς από την κυρίαρχη κουλτούρα. Στο ίδιο πνεύμα, ο Robert M. Entman (1990, 332-345) υποστηρίζει ότι οι αναπαραστάσεις των μεταναστριών/ών στα μέσα ενημέρωσης συχνά ενισχύουν την ιδέα ότι είναι ξένες/οι που δεν ανήκουν στην κοινωνία υποδοχής.

Η τάση εργαλειοποίησης των προσωπικών αφηγήσεων των διαγωνιζομένων και δη των μεταναστριών και μεταναστών είναι ένα κοινό χαρακτηριστικό στο reality. Όπως αναφέρει και η Katrina Bell-Jordan (2008, 58), ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζονται τα φυλετικά ζητήματα, μέσω της δραματοποίησης, αντανακλά μια θεμελιώδη ιδέα που προτάθηκε από τον Kenneth Burke το 1966. Σύμφωνα με αυτή, το δράμα είναι μια

θεμελιώδης μορφή αφήγησης που έχει απήχηση και είναι εύκολα κατανοητή από το κοινό. Για αυτόν τον λόγο, οι αφηγήσεις που περιστρέφονται γύρω από τις φυλετικές εμπειρίες και τις ιστορίες ατόμων που συμμετέχουν στο reality, παρουσιάζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι δραματικές, συναισθηματικές και ελκυστικές. Έτσι, στις ακροάσεις του Zahir και της Polina το κοινό παρακολουθεί, εκτός από τη μαγειρική, και τις προσωπικές τους ιστορίες ή τις συνομιλίες με τους δικούς τους ανθρώπους. Ο τρόπος, όμως, που αντιμετωπίστηκε από το κοινό ο Zahir διαφέρει πολύ από τον τρόπο που είδε ο κόσμος την Polina, παρόλο που το αφήγημα που προβλήθηκε και ενισχύθηκε από την παραγωγή ήταν το ίδιο. Και οι δύο είναι άνθρωποι που προέρχονται από εμπόλεμες χώρες, έχουν δουλέψει σκληρά για να παραμείνουν στην Ελλάδα, αφήνοντας πίσω συγγενείς και αγαπημένους ανθρώπους. Η διαφορά τους είναι ότι Zahir ήρθε στην Ελλάδα ως πρόσφυγας πολέμου ενώ η Polina μετανάστευσε δύο χρόνια πριν ξεσπάσει ο πόλεμος στην Ουκρανία.

Η παρουσία της Polina στον διαγωνισμό και η αντιμετώπισή της αντανακλά ευρύτερα ζητήματα εκπροσώπησης μεταναστριών/μεταναστών όχι μόνο στο reality αλλά και στην ελληνική κοινωνία. Ένα άτομο που δεν είναι εξοικειωμένο με τη γλώσσα στη χώρα υποδοχής μπορεί να αντιμετωπίσει διακρίσεις και προκαταλήψεις από τους υπόλοιπους ανθρώπους του διαγωνισμού. Συχνά αντιμετωπίζεται με μεροληψία, που μπορεί να επηρεάσει την αυτοπεποίθησή της/του ενώ μπορεί ακόμη και να την/τον οδηγήσει στην αποχώρησή της/του. Η δυσκολία της Polina στην επικοινωνία, η προφορά της, αλλά και η ίδια σχολιάζονται μειωτικά, ιδιαίτερα από άντρες συμπαίκτες.

Από τη μία πλευρά, η γλωσσική δυσχέρεια της Polina αποτελεί πρακτικό πρόβλημα, γιατί εμποδίζει την επικοινωνία μέσα στην κουζίνα με τα υπόλοιπα άτομα. Από την άλλη, συνδέεται άμεσα με την κοινωνική επαφή που έχει με τους ανθρώπους μέσα στον διαγωνισμό. Το reality μαγειρικής απαιτεί από τις/τους παίκτριες/ες να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τους κριτές και τους υπόλοιπους ανθρώπους που συμμετέχουν μπροστά και πίσω από τις κάμερες. Η επικοινωνία έχει θεμελιώδη σημασία για την κατανόηση των κανόνων και για την ολοκλήρωση των καθηκόντων και των προκλήσεων που έχουν ανατεθεί. Εάν μία/ένας μετανάστρια/ης αδυνατεί να επικοινωνήσει αποτελεσματικά λόγω γλωσσικών φραγμών, η μαγειρική απόδοση επηρεάζεται. Οι Alejandro Portes και Rubén Rumbaut (2014, 214) αναφέρουν ότι η γλώσσα είναι η πιο σημαντική δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι μετανάστριες/ες, που πρέπει να μάθουν να ζουν ταυτόχρονα σε δύο κοινωνικούς κόσμους, ώστε να μπορέσουν να προσαρμοστούν στη νέα πραγματικότητα. Η μαγειρική σε περιβάλλον υψηλής πίεσης είναι μια αγχωτική διαδικασία, ακόμη και για έμπειρους/ους σεφ. Για τις/τους μετανάστριες/ες, η πίεση μπορεί να είναι συντριπτική, λόγω της απουσίας γλωσσικής επάρκειας.

Σύμφωνα με την παρατήρηση του Cary Darling (2004, 42), τα reality, όπως και η μυθοπλασία, έχουν μια τάση για σύγκρουση, επίλυση και κατασκευή ηρωίδων/ων και κακών. Στόχος είναι να αιχμαλωτίσουν το κοινό μέσω συναρπαστικών ιστοριών και τόξων μεταβολής χαρακτήρων. Υπό αυτό το πρίσμα, ο χαρακτήρας της Polina κατασκευάζεται μεθοδικά μέσω της επιμελημένης αφήγησης και των τεχνικών μοντάζ

για να δημιουργήσει δραματική ένταση. Η αρχική εστίαση στην επικριτική της συμπεριφορά προς τον Πορφύρη και η αρνητική της στάση απέναντι σε ορισμένους διαγωνιζόμενους και κυρίως διαγωνιζόμενες δημιουργεί την εντύπωση μιας επιθετικής προσωπικότητας. Αυτές οι πτυχές τονίζονται μέσα από τις στοχευμένες ερωτήσεις που γίνονται από τη δημοσιογραφική ομάδα στις προσωπικές συνεντεύξεις. Καθώς ο διαγωνισμός εξελίσσεται, η Polina μεταμορφώνεται, δημιουργώντας φιλίες με τον Νίκο Τρ. και τον Δημήτρη Πολιτάκη. Η προβολή αυτών των εξελισσόμενων δυναμικών γίνεται προσεκτικά για να αναπτυχθεί ο χαρακτήρας της. Οι επακόλουθες εντάσεις με το Νίκο Κ. (Μoto) και άλλες διαγωνιζόμενες, συμπεριλαμβανομένων της Μαρίας Λ. και της Μαρίας Μπ., τονίζονται με στρατηγικό τρόπο ώστε να διατηρηθεί η αφηγηματική δομή και η δημιουργία περαιτέρω σύγκρουσης.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ο τρόπος με τον οποίο το κοινό αντιλαμβάνεται την Polina, εστιάζοντας κυρίως στα αρνητικά σχόλια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ιδιαιτέρως στο Twitter. Ορισμένες/ορισμένοι εκφράζουν τη δυσαρέσκειά τους για τη συμπεριφορά της, χρησιμοποιώντας υποτιμητική και σκληρή γλώσσα, καθώς τη θεωρούν πηγή σύγκρουσης εντός του διαγωνισμού. Λόγου χάρη, ένα σχόλιο αναφέρει, «Πωλίνα, γύρνα πίσω στην Ουκρανία, βρε μπάζο». Τέτοιου είδους σχόλια όχι μόνο επικρίνουν τις πράξεις της, αλλά της επιτίθενται προσωπικά. Επιπλέον, τα σχόλια στο Twitter την χλευάζουν για την καθοδήγηση που δέχεται από τον Νίκο Τρ. Για παράδειγμα, ένας χρήστης λέει σαρκαστικά, «Ευχαριστούμε Νίκο! Εννοώ Πωλίνα», υποδηλώνοντας ότι η Polina βασίζεται στην καθοδήγηση του Νίκου Τρ. Και υπονομεύοντας την αξιοπιστία της ως ικανή διαγωνιζόμενη. Τα αρνητικά σχόλια που τη χαρακτηρίζουν «άσχετη» και «τοξική» αποτελούν εκδηλώσεις των προκαταλήψεων που αντιμετωπίζουν οι μετανάστριες/ες στην ελληνική κοινωνία. Η Polina ως διαγωνιζόμενη σε ένα δημοφιλές reality εκτίθεται σε κριτική που επηρεάζεται άμεσα από την ταυτότητά της ως μετανάστρια. Είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι το μεταναστευτικό υπόβαθρο της συμβάλει στα αρνητικά σχόλια που απευθύνονται εναντίον της στο Twitter. Αναγνωρίζοντας την επιρροή των φυλετικών/εθνοτικών προκαταλήψεων και της ξеноφοβίας, μπορούμε να κατανοήσουμε πληρέστερα την πολυπλοκότητα που περιβάλλει την απεικόνισή της.

Συμπεράσματα

Η εξαετής μετάδοση του *MasterChef* στο Star απέναντι σε άλλα ανταγωνιστικά προϊόντα δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί επιτυχημένη. Η επιτυχία του αποδίδεται στις προσωπικότητες των τριών κριτών, το προφίλ των παικτριών/ών και στη διαμεσική διασπορά του περιεχομένου του. Ακολουθώντας τις τάσεις σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο τηλεοπτικό τοπίο, η εκπομπή προέβη σε αλλαγές, όπως η παραγωγή περιεχομένου πίσω από τις κάμερες στις ψηφιακές πλατφόρμες (TikTok, Instagram reels) και η επιστροφή παλαιότερων παικτριών/ών που πυροδότησε διαμάχες μεταξύ νέων και παλιών διαγωνιζομένων. Αυτές οι αλλαγές αντικατοπτρίζουν τη μετατόπιση της εστίασης από το μαγειρικό κομμάτι του διαγωνισμού στην ίντριγκα και τις διενέξεις του reality που αναμφίβολα αγκιστρώνουν το κοινό (Edwards, 2013).

Η έμφυλη ανισότητα πλήττει τον διαγωνισμό, τονίζοντας την υπο-εκπροσώπηση των γυναικών στη μαγειρική βιομηχανία. Οι άνδρες υπερτερούν σταθερά έναντι των γυναικών είτε αυτό αφορά τον αριθμό των διαγωνιζομένων, είτε την κριτική επιτροπή και τις/τους προσκεκλημένες/ους. Μελετώντας τις αναπαραστάσεις στους τίτλους έναρξης, παρατηρείται ότι το ελληνικό *MasterChef* δεν καταφέρνει να απαλλαγεί από το πλέγμα στερεοτυπικών αντιλήψεων για τους ρόλους των φύλων. Επιπλέον, δεν απουσιάζουν τα περιστατικά σεξιστικής συμπεριφοράς και μισογυνισμού, αλλά και ξεσπάσματα εσωτερικευμένου μισογυνισμού από διαγωνιζόμενες.

Παράλληλα με τις έμφυλες διακρίσεις υπάρχουν και χαρακτηριστικά ταξικής διαστρωμάτωσης. Οι κριτές και οι προσκεκλημένες/οι εκπροσωπούν τη γαστρονομική ελίτ, ενώ οι διαγωνιζόμενες/οι συμβολίζουν άτομα που φιλοδοξούν να βελτιώσουν την κοινωνική τους θέση μέσω του χρηματικού επάθλου και του status που εγγυάται ο τίτλος του *Masterchef*. Η εκπομπή ευνοεί τις υπάρχουσες ανισότητες και την ανάπτυξη σχέσεων εξουσίας μεταξύ των διαγωνιζομένων με επαγγελματικό υπόβαθρο και των ερασιτεχνών. Τέλος, η συμπερίληψη μεταναστριών/ών διαγωνιζομένων αναδεικνύει την τάση εργαλειοποίησης των προσωπικών τους αφηγήσεων προκειμένου το show να προσελκύσει το κοινό μέσω της δραματικής έντασης.

Τα reality δεν είναι «μια μόδα ή μια διακριτική εξέλιξη στην κουλτούρα των μέσων ενημέρωσης», αλλά μάλλον «η βάση για την ανίχνευση και την εξέταση των μεταβαλλόμενων οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και πολιτικών συνθηκών στις οποίες ζούμε» (Ouellette 2014, 3). Έτσι, το *MasterChef* προσφέρεται για μια τέτοια κριτική εξέταση των έμφυλων, ταξικών και εθνοτικών ζητημάτων που ως προϊόν της παρούσας κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής κατάστασης παράγει και αναπαράγει. Δεν αποτελεί μόνο ένα τηλεοπτικό πρόγραμμα, αλλά είναι «ένας βρόχος ανατροφοδότησης των μέσων ενημέρωσης που συντηρείται από και παράγεται για το κοινό του» (Karakas 2022, 6). Δεν οφείλει μόνο το *MasterChef* να διανύσει μεγάλη απόσταση ώστε να προωθηθεί η ισότητα (έμφυλη, ταξική, εθνοτική) στις κουζίνες και τα τηλεοπτικά πλατό. Αντίθετα, αυτή την ευθύνη φέρει το ίδιο το κοινό. Αν κατά τη διάσημη έκφραση του Ιπποκράτη «είμαστε ό,τι τρώμε» μάλλον «είμαστε και ό,τι βλέπουμε».

Βιβλιογραφία

Banet-Weiser, S., 2012. *Authentic: The Politics of Ambivalence in a Brand Culture*. New York: NYU Press.

Bell-Jordan, K. 2008. Black.White. and a Survivor of The Real World: Constructions of Race on *Reality TV*, *Critical Studies in Media Communication*, p. 358. DOI: 10.1080/15295030802327725.

Bourdieu, P., 2015. *Διάκριση. Κοινωνική κριτική της καλαισθητικής κρίσης. Μετάφραση: Κική Καψαμπέλη*. Αθήνα: Πατάκη.

Darling, C. 2004. Reality TV encourages racial stereotyping. Στο: *Reality TV*. San Diego, CA: Greenhaven Press, p. 42.

De Ste. Croix, G. (1985) 'Class in Marx's conception of history, ancient and modern', *Monthly Review*, p. 20. DOI: 10.14452/mr-036-10-1985-03_3.

Downing, S. 2018. They're Not Mean Girls If They Are Adult Women: Reality Television's Construction of Women's Identity and Interpersonal Aggression. *Sociological Research Online*. <https://doi.org/10.1177/1360780417735781>

Edwards, L. H., 2012. Transmedia Storytelling, Corporate Synergy, and Audience Expression. Στο: *Global media journal*, pp. 1-12.

Edwards, L. H., 2013. The triumph of reality TV: *The revolution in American television*. Santa Barbara, California: Praeger, pp. 17-46.

Entman, . R. M., 1990. Modern racism and the images of blacks in local television news. . Στο: *Critical Studies in Mass Communication*, pp. 332-345. doi: 10.1080/15295039009360183

Gill, R., 2007. Postfeminist media culture: elements of a sensibility. Στο: *European Journal of Cultural Studies*, pp.147-166. doi:10.1177/1367549407075898.

Gurvitch G., 2000. *Μελέτες για τις κοινωνικές τάξεις: Από τον Μαρξ μέχρι σήμερα*, μετ. Μ. Λυκούδης, επιμ. Δ.Γ. Τσαούσης, Αθήνα: Gutenberg.

Gray, R., 2010. A Re-Evaluation of Social, Environmental and Sustainability Accounting: An Exploration of an Emerging Trans-Disciplinary Field. Στο: *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, pp.11-32. doi:10.1108/20408021011059205.

Helmes-Hayes, R.C. and Santoro, M. 2017. *The Anthem Companion to Everett Hughes*. London: Anthem Press.

Herkes, E. and Redden, G. 2017. Misterchef? cooks, chefs and gender in MasterChef Australia, Στο: *Open Cultural Studies*, pp. 131–135, 128. DOI:10.1515/culture-2017-0012.

Lenski, G. E. (1954). Status Crystallization: A Non-Vertical Dimension of Social Status. *American Sociological Review*, pp. 405–413. DOI: 10.2307/2087459.

Martinez-Sheperd, I. 2006. *Portrayals of Women in Prime Time Reality TV Programs*. Ames, Iowa: Iowa State University, p. 36-47.

Marx, Karl 1906, *Capital: A Critique of Political Economy, Volume One. The Process of Capitalist Production*. Μετάφραση στα αγγλικά από την τρίτη γερμανική έκδοση: Samuel Moore and Edward Aveling. Επιμέλεια: Frederick Engels. Chicago: Charles H. Kerr & Company.

Ossowski, St., 1984. *Η ταξική δομή στην κοινωνική συνείδηση*. Μετάφραση: Νίκος Γιανναδάκης, Κώστας Φιλίνης. Αθήνα: Κάλβος.

Parkhurst Ferguson, Pr., 2003. "Writing Out of the Kitchen: Carême and the Invention of French Cuisine." *Gastronomica* 3, no. 3, pp. 40–51. DOI: 0.1525/gfc.2003.3.3.40.

Parkhurst Ferguson, Pr., 2004. *Accounting for Taste the Triumph of French cuisine*. Chicago: University of Chicago Press.

Portes, A. and Rumbaut, R. G., 2014. *Immigrant America: A Portrait*. Oakland, California: University of California Press.

Ouellette, L. (2014) *A companion to reality television*. Chichester, West Sussex: Wiley Blackwell.

Reissman, L. (1954) 'Class, leisure, and social participation', *American Sociological Review*, 19(1), p. 76. DOI: 10.2307/2088176.

Ross, K. 2013. *Gendered media: Women, men, and identity politics*. Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers.

Segal, M.T. and Demos, V. 2018. *Gender and the media: Women's Places*. Bingley: Emerald Publishing Limited.

Skeggs, B. and Helen, W. 2011. "Introduction: Real Class." Στο: *Reality Television and Class*. London: Palgrave Macmillan. p, 1.

Weber, M., 2001. *Οι τύποι της εξουσίας*, Μετάφραση: Θανάσης Γκιούρας. Αθήνα: Κένταυρος.

Wohn, D.Y. and Na, E.-K. (2011) 'Tweeting about TV: Sharing television viewing experiences via social media message streams', *First Monday*. DOI:10.5210/fm.v16i3.3368.

Ηλεκτρονικές πηγές

European Institute for Gender Equality, 2022. *Gender equality index: 2022*. Διαθέσιμο στο: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2022> (Ανακτήθηκε στις: 2 Ιουνίου 2023).

Nielsen, 1998-. Ημερήσιο τηλεβαρόμετρο - Top 10. *Nielsen: TV Audience Measurement*. Διαθέσιμο στο: <http://www.arianna.gr/gr/data/default.htm> (Ανακτήθηκε στις: 2 Ιουνίου 2023)

Star.gr, Σ.Ο., 2018. *Master chef: ΑΥΤΟΙ είναι οι κριτές του παιχνιδιού μαγειρικής που έρχεται στο star, Star.gr*. Διαθέσιμο στο:

<https://www.star.gr/lifestyle/media/359392/master-chef-aytoi-einai-oi-krites-toy-paixnidioy> (Ανακτήθηκε στις: 2 Ιουνίου 2023).

Star.gr, Σ.Ο., 2018b. *Έρχεται το MasterChef 2: πρεμιέρα την πέμπτη 11 ιανουαρίου στο star!*, *MasterChef 2: Πρεμιέρα την Πέμπτη 11 Ιανουαρίου* | Star.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.star.gr/lifestyle/media/400970/epistrefei-to-masterchef-2-premiera-thn-pemph-11-ianouariou-sto-star> (Ανακτήθηκε στις: 2 Ιουνίου 2023).

Star.gr, Σ.Ο., 2023. *Το MasterChef 2023 ξεκίνησε: Πρεμιέρα με ανατροπές και χωρίς bootcamp, Πρεμιέρα Για Το MasterChef 2023 Με Αλλαγές & Νέους Κανόνες* | Star.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.star.gr/lifestyle/media/610997/premiera-gia-to-masterchef-2023-me-allages-neoys-kanones> (Ανακτήθηκε στις: 2 Ιουνίου 2023).

Newsbeast, 2011. *Παρουσιάστηκε το νέο πρόγραμμα του mega!*, Διαθέσιμο στο: <https://www.newsbeast.gr/media/arthro/242356/parousiastike-to-neo-programma-tou-mega> (Ανακτήθηκε στις: 2 Ιουνίου 2023).

Παράρτημα

Πίνακας 1: Νικήτρια/ές, κριτές & αριθμός επεισοδίων/σεζόν στο *MasterChef*

ΧΡΟΝΙΑ	ΝΙΚΗΤΡΙΑ / ΝΙΚΗΤΕΣ	ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ	ΚΡΙΤΕΣ	ΚΑΝΑΛΙ
2010	Άκης Πετρετζίκης	72	Λευτέρης Λαζάρου, Γιάννης Λουκάκος, Δημήτρης Σκαρμούτσος	MEGA
2012	Κωστής Καμπάς & Μπάμπης Κουντούρης	83		
2017	Λάμπρος Βακιάρος	72	Σωτήρης Κοντιζάς, Πάνος Ιωαννίδης, Δημήτρης Σκαρμούτσος	Star
2018	Τιμολέων Διαμαντής	84	Σωτήρης Κοντιζάς, Πάνος Ιωαννίδης, Λεωνίδας Κουτσόπουλος	
2019	Μανώλης Σαρρής	77		
2020	Σταύρος Βαρθαλίτης	92		
2021	Μαργαρίτα Νικολαΐδη	96		
2022	Παναγιώτης Κουμουνδούρος	95		

Πίνακας 2: Ποσοστά ανδρών/γυναικών στο *MasterChef* ανά σεζόν⁴

ΧΡΟΝΙΑ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΔΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
2023	18	6	75%	25%
2022	17	7	70,8%	29,2%
2021	14	10	58,3%	41,7%
2020	15	8	65,2%	34,8%
2019	12	9	57,1%	42,9%
2018	14	8	63,6%	36,4%
2017	13	7	65%	35%
2012	17	7	70,8%	29,2%
2010	12	8	60%	40%

---

⁴ Ο πίνακας αναφέρεται στους αρχικούς/ες παίκτες/ριες που μπήκαν στο σπίτι και όχι στις επιστροφές.

Πίνακας 3: Επαγγελματίες vs ερασιτέχνες στο *MasterChef 7*

Όνοματεπώνυμο	Μαγειρικό επίπεδο
Αντωνελάκης Αλέξανδρος	Επαγγελματίας
Αυγενικός Παναγιώτης	Επαγγελματίας
Βετσινόβα Πωλίνα (Polina Vetchynova)	Ζαχαροπλάστρια
Γαλάνης Θεόδωρος	Επαγγελματίας
Κατσέ Στέλλα	Επαγγελματίας
Κόκκοτας Κωνσταντίνος	Επαγγελματίας
Κοντός Νίκος	Ερασιτέχνης
Κοτσίνης Ρωμαίος	Επαγγελματίας
Λιοπετρίτη Γιώτα	Ερασιτέχνης
Λογοθέτη Σέβα	Ερασιτέχνης
Λούλης Παύλος	Ερασιτέχνης
Ματσούκαρου Μαρία	Επαγγελματίας
Μπεντάι Έλσον-Γιάννης	Επαγγελματίας
Νικολογιάννης Αριστοτέλης	Επαγγελματίας
Παντατοσάκης Νίκος	Ερασιτέχνης
Παπαδαντωνάκη Δώρα	Επαγγελματίας
Παπαδόπουλος Σταύρος	Ερασιτέχνης
Πολιτάκης Χρήστος	Επαγγελματίας
Πολιτάκης Δημήτρης	Επαγγελματίας
Τράκας Νίκος	Επαγγελματίας
Τσιγκάκος Άγγελος	Επαγγελματίας
Φιλιππάκης Νικήτας	Επαγγελματίας
Φυλακτάκης Βαγγέλης	Επαγγελματίας
Χατζίνιας Γιάννης	Ερασιτέχνης